

INFORMAATIOTUTKIMUKSEN PÄIVÄT 2022

Tubettajat nuorten mielenterveyden vertaistukijoina: kehollisuus ja keholliset tietokäytänteet sosiaalisessa mediassa

Anna-Maija Multas

Helsingin yliopisto

anna-maija.multas@helsinki.fi

<https://orcid.org/0000-0002-9710-2497>

Asiasanat: nuoret, mielenterveys, vertaistuki, kehollisuus, sosiaalinen media, YouTube

Viittäminen: Multas, A.-M. (2022). Tubettajat nuorten mielenterveyden vertaistukijoina: kehollisuus ja keholliset tietokäytänteet sosiaalisessa mediassa. *Informaatiotutkimus*, 41(2–3), 111–114. <https://doi.org/10.23978/inf.122596>

Artikkeli on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä

Johdanto

Pandemian on osoitettu lisänneen sekä nuorten psyykkistä pahoinvointia että sosiaalisen median käyttöä (Marciano ym., 2022). Samalla kun sosiaalisen median säännöllinen käyttö saattaa vaikuttaa heikentävästi nuorten mielenterveyteen, se voi myös vähentää yksinäisyyden tunteita ja tarjota vertaistukea hankalissa elämäntilanteissa (Naslund ym., 2020). Yksi suosituimmista sosiaalisen median kanavista on YouTube, jota käyttää jopa 90 % suomalaisista 13–19-vuotiaista nuorista päivittäin (Ebrand Group, 2019). YouTube'n sisällöntuottajat, eli tubettajat, voivat toimia uudenlaisina roolimalleina ja vaikuttajina nuorille tarjoten jopa kokemuksia ystävytydestä ja kumppanuudesta. Vaikka vuorovaikutus tubettajien ja seuraajien välillä voi näyttäytyä yksipuoliselta, se voi myös tarjota tärkeää vertaistukea mielenterveyden haasteissa.

Syksyllä 2022 startanneessa Tubettajat nuorten mielenterveyden vertaistukijoina (TUBEDU) -akatemiahankkeessa selvitetään miten mielenterveyshaasteiden kanssa elävät nuoret tulkitsevat ja hyödyntävät suosittujen tubettajien mielen hyvinvointia käsitteleviä vlogoja vertaistukena. Hankkeessa tarkastellaan terveyden lukutaidon ja vertaistuen merkitystä sosiaalisessa mediassa, tubettajien vlogien mielenterveyteen liittyviä sisältöjä, kommenttikenttien aiheita, ja vertaistukea YouTube-kontekstissa hyödyntäen monipuolisesti erilaisia laadullisia ja määrällisiä aineistoja, kansatutkimusta, koneoppimista ja datanlouhintaa. TUBEDUn tavoitteena on tuottaa uutta ymmärrystä nuorten mielenterveyden lukutaidon ja vertaistuen välisestä kytköksestä sekä luoda nuorten kontekstin huomioivia ja kansatutkimusta hyödyntäviä metodologisia välineitä nuorten hyvinvoinnin tutkimiseen.

Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimus liittyy TUBEDU-hankkeen osatutkimukseen (WP3), jonka tavoitteena on tarkastella nuorten kokemuksia vertaistuesta YouTube'ssa kanssa- ja vertaistutkimuksen keinoin. Tässä tutkimuksessa keskiössä ovat erityisesti kehollisuus ja kehollisten tietokäytänteiden (esim. Olsson & Lloyd, 2017) merkitys sosiaalisessa mediassa erityisesti vertaistuen kokemuksen näkökulmasta. Kehollisilla tietokäytännöillä viitataan käytänteisiin, jotka liittyvät tiedon tuottajan tai sen käyttäjän kehollisiin kokemuksiin ja keholliseen tietämykseen. Keho ja ruumiillisuus ovatkin keskeinen tiedonlähde, erityisesti terveyteen liittyen ja siten tärkeä osa jokapäiväisiä tietokäytänteitämme (Lloyd, 2010). Kehollisuudella on keskeinen rooli erityisesti sosiaalisessa mediassa,

jossa vuorovaikutus rakentuu usein multimodaalisen sisällön ympärille. Esimerkiksi tubettajan kehollisella tietämyksellä on keskeinen rooli uskottavan terveysaiheisen YouTube-videon luomisessa (Multas & Hirvonen, 2022). Tarvitsemme kuitenkin lisää tietoa siitä, miten kehollisuus kytkeytyy sosiaalisen median vuorovaikutukseen erityisesti vertaistuen näkökulmasta.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaista mielenterveyteen liittyvää vertaistukea nuoret kokevat saavansa tubettajilta?
2. Millainen rooli kehollisuudella on vertaistuen kokemuksessa ja millaisia kehollisia tietokäytänteitä vertaistuen kokemukseen liittyy?
3. Miten kanssa- ja vertaistutkimuksellinen ote auttaa ymmärtämään paremmin nuorten kokemuksia YouTubesta vertaistuen lähteenä?

Metodi ja aineisto

Tutkimus perustuu kanssa- ja vertaistutkijuuteen ja hyödyntää metodologisena lähtökohtana sosiaalisen toiminnan tarkasteluun kehitettyä neksusanalyysiä (Scollon & Scollon, 2004). Kanssatutkijuus korostaa tutkijoiden ja tutkittavien yhteistoimintaa mahdollistaen osallisuuden ja toimijuuden kokemuksia tutkimuksessa (Kulmala & Fomina, 2019). Tutkimuksen vertaistutkijuuden ydin ovat vertaishaastattelut, joiden tavoitteena on tuoda nuorten samankaltaiset kokemukset esille ja siten lisätä nuorten keskinäistä ymmärrystä ja kokemustaan yhteisestä kielestä (Kulmala & Fomina, 2019). Neksusanalyttinen lähestymistapa tukee kanssatutkimuksellista otetta, sillä se mahdollistaa tutkijoiden ja nuorten tasavertaisen kohtaamisen sekä syvän ymmärryksen kehittymisen tutkittavasta ilmiöstä. Neksusanalyysissä tutkimuksen keskiöön valittu toiminta nähdään monitahoisena, toimijoiden puhetapojen, kokemusten, elämänhistorioiden ja vuorovaikutuksen muokkaamana (Scollon & Scollon, 2004).

Tutkimuksen aineisto kerätään vuosina 2023–2024 ja se koostuu asiantuntija-, ryhmä- ja vertaishaastatteluista sekä havainnointi- ja muihinpanoaineistosta. Tutkimuksen yhteistyökumppanina on nuorten mielenterveysyhdistys Yeesi. Ensimmäisen vaiheen ryhmähaastattelut sekä asiantuntijoiden että nuorten kanssa syventävät ymmärrystä nuorten mielenterveyden nykytilasta. Nuorten ryhmästä rekrytoidaan 5–7 nuorta, jotka koulutetaan vertaishaastattelijoiksi (3–5 haastattelua/nuori). Viimeisen

vaiheen analyysi- ja kirjoitustyöpajoissa kanssatutkijat luovat yhteistä ymmärrystä tulosten pohjalta. Lopuksi nuoret ideoivat tulosten pohjalta työpajoja tai esimerkiksi some-kampanjan mielenterveysteemasta. Tutkimus tuottaa uutta tietoa nuorten mielenterveydestä ja vertaistuen kokemuksista sosiaalisessa mediassa, sekä erityisesti kehollisuuden ja kehollisen tiedon merkityksestä tässä vuorovaikutuksessa. Lisäksi tutkimus kehittää kanssa- ja vertaistutkimuksellisia menetelmiä erityisesti heikommassa asemassa olevien nuorten tutkimuksen näkökulmasta.

Lähteet

- Ebrand Group (2019). SoMe ja Nuoret 2019 -katsaus nuorten sosiaalisen median käytöstä. <https://wordpress.ebrand.fi/somejanuoret2019/>
- Kulmala, M., & Fomina, A. (2019). Luoteisvenäläiset nuoret kanssa- ja vertaistutkijoina. *Idäntutkimus*, 26(4), 96–102. <https://doi.org/10.33345/idantutkimus.88851>
- Lloyd, A. (2010). Corporeality and practice theory: exploring emerging research agendas for information literacy. *Information Research*, 15(3), colis794. <http://InformationR.net/ir/15-3/colis7/colis704.html>
- Marciano, L., Ostroumova, M., Schulz, P. J., & Camerini, A.-L. (2022). Digital Media Use and Adolescents' Mental Health During the Covid-19 Pandemic: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Frontiers in Public Health*, 9, 793868. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.793868>
- Multas, A.-M., & Hirvonen, N. (2022). 'Let's keep this video as real as possible': Young video bloggers constructing cognitive authority through health-related information creation process. *Journal of Documentation*, 78(7), 42–64. <https://doi.org/10.1108/JD-02-2021-0027>
- Naslund, J. A., Bondre, A., Torous, J., & Aschbrenner, K. A. (2020). Social Media and Mental Health: Benefits, Risks, and Opportunities for Research and Practice. *Journal of technology in behavioral science*, 5(3), 245–257. <https://doi.org/10.1007/s41347-020-00134-x>
- Olsson, M. & Lloyd, A. (2017). Being in place: embodied information practices. *Information Research*, 22(1), paper 1601. <http://InformationR.net/ir/22-1/colis/colis1601.html>